



Ex-bankier Sander Tideman:

‘Bruto Nationaal Geluk belangrijker dan BNP’

○ **‘Binnen de bankierswereld** is een bepaalde levensstijl gangbaar, die op een gegeven moment niet meer de mijne was. Wanneer je eenmaal veel geld verdient en het gaat goed, ontstaat de neiging om nog meer geld te willen verdienen. Ik merkte dat ik mijn kernwaarde, mijn eigen overtuiging, aan het verloochenen was door te denken: laat ik nog een paar jaar kiezen voor financiële zekerheid. Ik voelde me steeds minder gelukkig bij die keuze. Tijdens mijn boeddhistische beoefening mediteerde ik met vragen als: ‘Hoe voel ik me werkelijk?’, of ‘Ben ik gelukkig met mijn leven?’ Eigenlijk niet, was de conclusie. Toen ik me hier bewust van werd, ging die keuze voor zekerheid pijn doen. Diep van binnen wist ik: ik moet weg uit deze wereld en mijn eigen weg gaan. Hoe die ook mag lopen.’

Sander Tideman (1959) verliet de bankwereld als vaste werknemer en richtte in 1996 The Bridge Fund op. Deze stichting financiert duurzame, kleinschalige projecten, met name op het Tibetaanse plateau. Daarnaast werkt hij als zelfstandig adviseur nog steeds in de bankierswereld. Hij adviseert grote bedrijven, waarbij hij zich concentreert op organisatie- en leiderschapontwikkeling. Tideman: ‘Ieder bedrijf wil geld verdienen, dus daar draag ik aan bij. Maar ik let er op of

Sander Tideman was tien jaar bankier bij ABN-Amro. Hij specialiseerde zich in de economie van ontwikkelingslanden en werkte in een omgeving die mondialisering voorstaat. Maar overal zag hij hetzelfde gebeuren: enkele mensen worden snel rijk, rijden ineens in mooie auto's terwijl in de rest van het land nauwelijks drinkwater voorhanden is. Hij kon zijn werk niet langer verenigen met zijn boeddhistische overtuiging en nam ontslag. Momenteel richt hij zich met zijn stichting The Bridge Fund op het ontwikkelen van kleinschalige, duurzame projecten.

de medewerkers en het management zelf een breder bewustzijn ontwikkelen en gelukkig zijn met hun werk. Als je alleen maar op winst bent gefocust, schiet je uiteindelijk dat doel voorbij. Met dit advieswerk kan ik in mijn levensonderhoud voorzien en er de projecten voor The Bridge Fund mee financieren.’

Toenemende armoede

Tideman noemt Tibet als voorbeeld. Het is een gebied waar nauwelijks ontwikkeling heeft plaatsgevonden. Onder invloed van de Chinese overheersing is wel een bepaalde infrastructuur aan-

gelegd. Er zijn wegen, sinds kort ook een spoorlijn en er zijn mobiele telefoons, maar op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg en milieu zijn er weinig voorzieningen. Tideman: ‘The Bridge Fund zette er een aantal projecten op, heel basale zaken als scholen en gezondheidskliniekjes. We hebben verder een aantal kloosters helpen herbouwen en daarnaast steunen we de traditionele boekdrukkunst. Maar nog interessanter en uitdagender zijn de duurzame economische projecten die we proberen te starten. We werken met ondernemers die kleine bedrijfjes opzetten en we trainen zakenmensen.

We willen hen zodanig steunen, dat hun projecten duurzaam zijn en duurzame effecten hebben. Zodra een aantal mensen meer inkomsten heeft, vind ik dat een goed resultaat. De activiteiten van grote, westerse ondernemingen waar de lokale bevolking niet van profiteert, zijn veel massaler. Daarbij vallen onze kleinere, duurzamere ondernemingen in het niet. Aan de andere kant zorgen deze grote ondernemingen er wel voor dat mensen in hun levensonderhoud kunnen voorzien. Je kunt dus niet zeggen dat mondialisering per definitie verkeerd is. Het leidt tot een bepaalde economische groei, tot

rijkdom die voor veel mensen welkom is. Je kunt dit systeem daarom niet in één keer afschaffen. Dat is ook niet mijn bedoeling. Alleen zou ik graag zien dat er een gelijkere verdeling van welvaart komt en dat we nadelige gevolgen van

op voor economische en ecologische systemen, maar gelden ook op persoonlijk psychologisch niveau. Wanneer mensen zich niet prettig voelen, niet iets doen waarmee ze hun eigen welzijn bevorderen, functioneren zij niet optimaal. Uiteindelijk is er dan geen optimaal financieel resultaat. Hier komt het boeddhistisch gedachtegoed om de hoek kijken, want iets soortgelijks heeft de Boeddha – en talloze andere wijze mensen – ook ontdekt. Dit gedachtegoed is in allerlei religies en spirituele tradities uitgewerkt. Er zijn steeds meer ondernemingen die deze natuurwetten gaan begrijpen. Hetzelfde geldt voor de mondiale samenleving als geheel. Zolang de materiële groei centraal staat, heeft dit een enorme prijs, die je op een gegeven moment moet betalen. Bijvoorbeeld in de vorm van klimaatverandering of terrorisme. Er is een kleine elite die de productiemiddelen en de kennis in handen heeft, in West-Europa, de Verenigde Staten en bepaalde gebieden van Azië. Mensen die niet tot deze elite behoren, zullen hierop reageren.

Op kleiner, individueel niveau, geldt hetzelfde. Wanneer je alleen maar uitgerst wordt als werknemer en te horen krijgt dat je meer inzet moet tonen, terwijl de innerlijke mens en de innerlijke motivatie niet worden gevoed, dan krijg je een burn-out of je gaat weg.’

Bruto Nationaal Geluk

Tideman pleit voor een menselijker economie, waarbij geen abstracte begrippen als ‘shareholders value’, ‘Bruto Nationaal Product’ of ‘winst’ als hoogste doelen gelden, maar menselijk welzijn. Het Bruto Nationaal Product moet niet het belangrijkste criterium zijn, maar het Bruto Nationaal Geluk. ‘Dit is een thema waar ik me samen met de regering van Bhutan, een klein landje in de Himalaya, mee bezig houd.

Bhutan wil niet alleen een hoger Bruto Nationaal Product. Dit land zit niet te wachten op het westers economisch model. Het gaat uit van het Bruto Nationaal Geluk, een idee ingegeven door het boeddhisme. Een primaire reactie van veel mensen is vaak: moet ik dan materiële welvaart inleveren? Het is welbeschouwd vooral een kwestie van geduld en van proactief handelen. Dat laatste zie ik helaas te weinig. Er wordt veel te primair gereageerd. Bij de overheid en bij bedrijven wordt er vaak alleen gezegd: “Het gaat dit jaar slecht, we moeten bezuinigen.” Dat is op korte termijn misschien nodig, maar vaak wordt bezuinigd op de verkeerde dingen. Ik zou bijvoorbeeld als overheid nooit op onderwijs bezuinigen. Goed onderwijs ligt mede aan de basis van een gezonde economie. Gelukkig worden er nu in allerlei andere landen experimenten uitgevoerd, geïnspireerd door het model van Bruto Nationaal Geluk. In Nottingham in Groot-Brittannië bijvoorbeeld, zijn ze in de arme wijken zo’n model aan het ontwikkelen. Hier wordt niet geprobeerd om mensen zo snel mogelijk aan het werk te krijgen met de dreiging te korten op hun uitkering. Mensen worden geïnterviewd over hun interesses en kwaliteiten. Dan blijkt dat ze misschien niet eens een goed betaalde baan willen, maar zich kunstzinnig willen uiten of muziek willen maken. Men probeert armoede en sociale misstanden in wijken zo indirect aan te pakken. Het idee erachter is dat mensen meer hun hart gaan volgen, gaan doen wat bij hun specifieke kwaliteiten past en hier vervolgens hun geld mee verdienen. Wanneer mensen worden getraind om hun eigen passie te volgen – daarbij het verstand gebruikend, want dat heb je natuurlijk nodig – denk ik dat we met zijn allen op een veel hoger welvaartsniveau kunnen komen. ◆

Aandacht voor een particulier, kleinschalig ontwikkelingsinitiatief. Tips? Mail ons.

Ontwikkelingsprojecten in Tibet

- De Stichting Bridge Fund is in 1996 op verzoek van Tibetanen opgericht. We wilden een brug slaan tussen internationale hulpinstellingen en de Tibetaanse gebieden in China. Hoewel het gebied waar we werken geïsoleerd ligt is het mogelijk gebleken zaken van de grond te krijgen. Sinds 1996 hebben we ter waarde van vijf miljoen euro aan hulp kunnen bieden. Daarbij moet je denken aan onderwijs en gezondheidszorg, maar ook aan gemeenschapsontwikkeling en het stimuleren van (kleine) bedrijfjes. Opereren in zo’n gebied, onder dergelijke omstandigheden, is niet eenvoudig, maar het kan dus. Je moet je wel een paar zaken goed realiseren.



Allereerst kun je niet in Tibet werken als je China niet begrijpt. Ik heb daar jaren gewoond en gewerkt, de Chinese taal geleerd en mij verdiept in cultuur, historie en politiek. Daarnaast moet je een langetermijnvisie ontwikkelen: waar willen we heen? Op basis daarvan hebben we een strategie ontwikkeld, en die heel langzaam maar zeker uitgevoerd. Dit hield in dat we samen met een Chinese organisatie (CCF) in Beijing gingen werken, dat we in Oost-Tibet – dat toegankelijker was dan Centraal-Tibet – begonnen, dat we alleen Tibe-

tanen inhuurden die vloeiend Chinees en Engels spreken, dat we ons richten op westerse overheden als eerste donoren (want daarmee namen de Chinezen ons serieus). Zonder deze visie en strategie hadden we het na een paar jaar opgegeven.

Maar obstakels blijven er genoeg! Geld is natuurlijk een probleem, want alles duurt lang in Tibet en China, en onze manier van werken vereist veel management van lokale partners en onszelf. Donoren willen het liefst projecten in Tibet steunen en niet de overheadkosten betalen die vereist zijn om te zorgen dat het geld goed wordt besteed.

De hoop verlies je niet door goed te weten waarom we dit doen. We doen het om zes miljoen Tibetanen te helpen, die een prachtige, oude en unieke cultuur bezitten, een cultuur van vrede die voor de wereld van belang is. Zonder een gezond en duurzaam Tibet zal deze vreedzame cultuur verdwijnen, en dat zou een enorm verlies voor de gehele mensheid zijn. Ook weten we dat de Tibetanen als het ware de ‘beheerders’ van een uniek en wereldbelangrijk ecosysteem zijn. Het water uit rivieren die in Tibet ontspringen voedt 40% van de wereldbevolking! Dus ook dat moet beschermd worden. Als je Tibet helpt, help je China en de rest van Azië.

Als je ziet dat je resultaten boekt, en als de lokale mensen vragen om meer steun, om door te gaan, dan kun je op een gegeven moment echt niet meer terug. Dan wil je doorgaan. Ik ga gemiddeld 2x per jaar naar Tibet en China, en hoewel we daar altijd grote problemen zien (milieu, armoede etc), kom ik altijd geïnspireerd en meer gemotiveerd terug. Wij hebben het zo makkelijk in Nederland, we zijn relatief zo rijk, het zou belachelijk zijn als ik niet wat meer zou doen voor de arme mensen in Tibet.

Sander Tideman, bestuurslid



Als je meer wilt weten, kijk dan op onze website: www.bridgefund.nl

Je kunt mailen naar: info@bridgefund.nl
Giften zijn welkom op onze bankrekeningen:
55.84.19.585 (ABN AMRO)
of 21.24.90.915 (Triodos Bank)